

Νέα Ελληνική Γραμματεία

Ο Δήμος και το Καριοφίλι Του

Εγέρασα, μωρές παιδιά. Πενήντα χρόνους κλέφτης
τον ύπνο δεν έχορτάσα, και τώρ' αποστάμενος

θέλω να πάω να κοιμηθώ. Έστέρει η καρδιά μου.
Βρύση το αίμα τό' χυσα, σταλαματιά δε μένει.

Θέλω να πάω να κοιμηθώ. Κόψτε κλαρί απ' το λόγγο,
να' ναι χλωρό και δροσερό, να' ναι ανθούς γεμάτο,
και στρώστε το κρεβάτι μου και βάλτε με να πέσω.

Ποιος ξέρει απ' το μνήμα μου τι δέντρο θα φυτρώσει!
Κι αν ξεφυτρώσει πλάτανος, στον ίσκιο του αποκάτω
θα' ρχονται τα κλεφτόπουλα τα' άρματα να κρεμάνε,
να τραγουδούν τα νιάτα μου και την παλικαριά μου.
Κι αν κυπαρίσσι όμορφο και μαυροφορεμένο,
θα' ρχονται τα κλεφτόπουλα τα μήλα του να παίρνουν,
να πλένουν τες λαβωματιές, το Δήμο να σχωρνάνε.

Έφαγ' η φλόγα τα' άρματα, οι χρόνοι την ανδρεία μου.
Έρθε κι εμένα η ώρα μου. Παιδιά μου, μη με κλάψτε.
Τ' ανδρειωμένου ο θάνατος δίνει ζωή στη νιότη.
Σταθείτ' εδώ τριγύρω μου, σταθείτ' εδώ σιμά μου,
τα μάτια να μου κλείσετε, να πάρτε την ευχή μου.

Κι εν' από σας, το νιότερο, ας ανεβεί τη ράχη,
ας πάρει το τουφέκι μου, τ' άξο μου καριοφίλι,
κι ας μου το ρίξει τρεις φορές και τρεις φορές ας σκούξει:
«Ο γερο-Δήμος πέθανε, ο γερο-Δήμος πάει».
Θ' αναστενάξ' η λαγκαδιά, θα να βογκήξει ο βράχος,
θα βαργομήσουν τα στοιχειά, οι βρύσες θα θολώσουν
και τ' αγεράκι του βουνού, όπου περνά δροσάτο,
θα ξεψυχήσει, θα σβηστεί, θα ρίξει τα φτερά του,
για να μην πάρει τη βοή άθελα και τη φέρει
και τηνε μάθει ο Όλυμπος και την ακούσει ο Πίνδος
και λιώσουνε τα χιόνια τους και ξεραθούν οι λόγγοι.

Τρέχα, παιδί μου, γλήγορα, τρέχα ψηλά στη ράχη
και ρίξε το τουφέκι μου. Στον ύπνο μου επάνω
θέλω για ύστερη φορά ν' ακούσω τη βοή του.

Έτρεξε το κλεφτόπουλο, σαν να' τανε ζαρκάδι,
ψηλά στη ράχη του βουνού και τρεις φορές φωνάζει:
«Ο γερο-Δήμος πέθανε, ο γερο-Δήμος πάει».

Κι εκεί που αντιβούσανε οι βράχοι, τα λαγκάδια,
ρίχνει την πρώτη τουφεκιά, κι έπειτα δευτερώνει.
Στην τρίτη, και την ύστερη, τ' άξο του το καριοφίλι
βροντά, μουγκρίζει σαν θεριό, τα σωθικά του ανοίγει,
φεύγει απ' τα χέρια, σέρνεται στο χώμα λαβωμένο,
πέφτει απ' του βράχου τον γκρεμό, χανεται, πάει, πάει.

Άκουσ' ο Δήμος τη βοή μας στον βαθύ τον ύπνο'
τ' αγνό του χείλι εγέλασε, εσταύρωσε τα χέρια...
Ο γερο-Δήμος πέθανε, ο γερο-Δήμος πάει.

Τ' ανδρειωμένου η ψυχή, του φοβερού του κλέφτη,

με τη βοή του τουφεκιού στα σύγγεφ' απαντιέται,
αδερφικά αγκαλιάζονται, χάνονται, σβήνονται, πάνε.

A. Βαλαωρίτης, Ποιήματα και Πεζά, Ίκαρος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ερωτήσεις

- 1) Το ποίημα αναφέρεται στην αντροφορική σχέση του πολεμιστή με τη φύση και το όπλο του. Πώς γίνεται αντιληπτή αυτή η σχέση; Αναφέρετε χαρακτηριστικά χωρία.
- 2) Να διακρίνετε τις θεματικές ενότητες του ποιήματος και να τις τιτλοφορήσετε.
- 3) α) Ποια μέρη του λόγου κυριαρχούν στο ποίημα και γιατί;
β) Στο ποίημα υπάρχει το σχήμα λόγου της προσωποποίησης. Εντοπίστε το και σχολιάστε το.
- 4) Και στα δύο ποιήματα ο ετοιμοθάνατος ήρωας φροντίζει για την υστεροφημία του. Ποιον τρόπο επιλέγει στο καθένα, για να πετύχει τον σκοπό του; Υπάρχουν ομοιότητες;

Παράλληλο Κείμενο
Ο Θάνατος του Διγενή

Τρίτη εγεννήθη ο Διγενής και Τρίτη θα πεθάνει.
Πιάνει, καλεί τους φίλους του κι όλους τους αντρειωμένους
να' ρθει ο Μηνάς κι ο Μαυραϊλής, να' ρθει κι ο γιος του Δράκου
να' ρθει κι ο Τρεμαντάχειλος, που τρέμει η γη κι ο κόσμος.
Κι επήγαν και τον ηύρανε στον κάμπο ξαπλωμένο.
Βογκάει, τρέμουν τα βουνά, βογκάει, τρέμουν οι κάμποι.
- Σαν τι να σ' ήυρε, Διγενή, και θέλεις να πεθάνεις;
- Φίλοι, καλώς ορίσατε, φίλοι κι αγαπημένοι,
συχάσετε, καθίσετε κι εγώ σας αφηγιέμαι.
Της Αραβίνας τα βουνά, της Σύρας τα λαγκάδια,
που κει συνδυο δεν περπατούν, συντρεις δεν κουβεντιάζουν,
παρά πενήντα κι εκατό, και πάλε φόβον έχουν,
κι εγώ μονάχος πέρασα πεζός κι αρματωμένος,
με τετραπίθαμο σπαθί, με τρεις οργιές κοντάρι.
Βουνά και κάμπους έδειρα, βουνά και καταράχια,
νυχτιές χωρίς αστροφεγγιά, νυχτιές χωρίς φεγγάρι.
Και τόσα χρόνια που' ζησα δω στον απάνου κόσμο,
κανένα δε φοβήθηκα από τους αντρειωμένους.
Τώρα είδα έναν ξιπόλητο και λαμπροφορεμένο,
πόχει του ρήσου τα πλουμιά, της αστραπής τα μάτια '
με κράζει να παλέψομε σε μαρμαρένια αλώνια
κι όποιος νικήσει από τους δυο να παίρνει την ψυχή του.

Και πήγν και παλέψανε στα μαρμαρένια αλώνια '
κι όθε χτυπάει ο Διγενής, το αίμα αυλάκι κάνει,
κι όθε χτυπάει ο Χάροντας, το αίμα τράφο κάνει.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

copyright © 2005- 2006